

**Státní
veterinární
správa**

**Výroční zpráva
Státní veterinární správy
za rok 2016**

obsah

slovo ústředního ředitele	1
o státní veterinární správě	2
legislativa	3
veterinární hygiena a ochrana veřejného zdraví	4
nákazy zvířat a ochrana jejich zdraví	8
ochrana zvířat před týráním	13
vztahy s EU a se třetími zeměmi	16
audit a kontrola	22
hospodaření	25

Vážené kolegyně a vážení kolegové, milí přátelé,

výroční zpráva, kterou právě držíte v ruce nebo ji máte v elektronické verzi otevřenou ve vašem počítači, shrnuje to nejpodstatnější z aktivit Státní veterinární správy v roce 2016. Pro mě osobně byl tento rok, respektive necelých 11 měsíců od jmenování do funkce prvním rokem na pozici ústředního ředitele Státní veterinární správy.

V České republice nadále trvala příznivá nakažová situace a většina závažných nakažlivých onemocnění se našemu území vyhýbala. Svou zásluhu na tom bezesporu má dobře fungující systém veterinárního dozoru, sami chovatelé i soukromí veterinární lékaři. O dobré nakažové situaci svědčí mezinárodní „statusy země prosté“, které uděluje Evropská komise, nebo Světová organizace pro zdraví zvířat (OIE). Tyto statusy jsou velmi důležité zejména pro vývoz zvířat i živočišných produktů, protože napomáhají otvírání trhů ve třetích zemích.

V oblasti veterinární hygieny vzrostl celkový počet kontrol. Přibýlo především kontrol v místě určení zahraničních zásilek a masivně byly zavedeny také kontroly prováděné spolu s celníky či policií na cestách v době přepravy. Úřední veterinární lékaři uzavřeli v průběhu roku několik větších případů, o něž projevovala zvýšený zájem veřejnost a média. Z tohoto pohledu bych připomenul případy zakázaných antibiotik v medu a prodej stovek tun falšovaného sýra, za které Státní veterinární správa udělila pokuty v řádu milionů korun, či případ několika milionů vajec z Polska stahovaných z trhu v řadě států EU kvůli obsahu salmonel. Mezi dlouhodobé priority Státní veterinární správy patří také zlepšování životní pohody zvířat (welfare) i obecného povědomí o této problematice v ČR. Úřední veterinární lékaři Státní veterinární správy v této oblasti uskutečnili více než 8000 kontrol, kdy vzrůstá počet podnětů od občanů na podezření na týrání zvířat.

Tak jako v předchozích letech, i v loňském roce se experti Státní veterinární správy aktivně podíleli na přípravě nové veterinární legislativy Evropské unie. Zástupci Státní veterinární správy vedou také řadu dlouhodobých jednání ve věci usnadňování vývozu živočišné produkce z České republiky do třetích zemí. V loňském roce se v této oblasti podařilo během bilaterálních jednání například vyjednat dvě desítky veterinárních osvědčení umožňujících vývoz živočišných produktů z ČR.

Jelikož si uvědomujeme rostoucí zájem veřejnosti o problematiku kvality potravin i otázek welfare zvířat, začali jsme v průběhu loňského roku zveřejňovat na našich internetových stránkách výsledky zajímavých případů z oblasti hygieny potravin a protokoly z kontrol provedených v útulcích. V závěru roku se Státní veterinární správa připojila také k projektu Potraviný na pranýři, na který nyní spolu se Státní zemědělskou a potravinářskou inspekcí umísťujeme informace o závadných a falšovaných produktech zachycených při kontrolách. Další zlepšování komunikace s odbornou i laickou veřejností si slibujeme od nových internetových stránek spuštěných v závěru roku.

Sledování nakažové situace, kontrola zdravotní nezávadnosti potravin živočišného původu a dohled nad zdravím a dobrými životními podmínkami zvířat budou našimi prioritami i v roce 2017. Chtěl bych na tomto místě poděkovat našim zaměstnancům a vám všem, kteří se o naši činnost aktivně zajímáte a věříte, že mají naše aktivity smysl a význam. Pevně doufám, že informace uvedené ve výroční zprávě budou pro vás zajímavé a užitečné.

MVDr. Zbyněk Semerád

ústřední ředitel

o státní veterinární správě

Státní veterinární správa (SVS) je organizací zřízenou na základě zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, jako správní úřad v resortu Ministerstva zemědělství (MZe) a nejvyšší orgán veterinární správy s celorepublikovou působností.

SVS tvoří Ústřední veterinární správa (ÚVS), krajské veterinární správy (KVS), které vykonávají svou působnost ve věcech veterinární péče na území, které je shodné s územím krajů podle ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, a Městská veterinární správa v Praze (MěVS), která vykonává působnost krajské veterinární správy na území hlavního města Prahy. V čele SVS je ústřední ředitel jmenovaný ministrem zemědělství.

V oblasti veterinární péče působí na území České republiky (ČR) ještě další orgán veterinární správy – Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL) se sídlem v Brně. Ústav provádí zejména správní činnost týkající se schvalování a používání veterinárních léčiv, sledování reziduí veterinárních přípravků v živočišných produktech a používání nepovolených látek u zvířat.

Mimo tuto soustavu orgánů veterinární správy jsou pro oblast veterinární laboratorní diagnostické činnosti zřízeny státní veterinární ústavy – Praha, Jihlava a Olomouc (SVÚ), jejichž činnost řídí a koordinuje také SVS.

Veterinární péče zahrnuje

- péči o zdraví zvířat a jeho ochranu, zejména předcházení vzniku a šíření onemocnění přenosných přímo nebo nepřímo mezi zvířaty vnímavých druhů a jiných onemocnění zvířat a jejich zdolávání, ochranu zdraví lidí před nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka;
- péči o zdravotní nezávadnost živočišných produktů a krmiv a ochranu zdraví lidí před jeho poškozením nebo ohrožením živočišnými produkty;
- ochranu území ČR před zavlečením nálezů zvířat a nemocí přenosných ze zvířat na člověka a před dovozem zdravotně závadných živočišných produktů a krmiv ze zahraničí;
- ochranu životního prostředí před nepříznivými vlivy souvisejícími s chovem zvířat, výrobou a zpracováváním živočišných produktů, jakož i ochranu zvířat a jejich produkce před riziky ze znečištěného životního prostředí;
- veterinární asanaci;
- dozor nad dodržováním povinností a požadavků stanovených právními předpisy a předpisy Evropské unie (EU) k zajištění výše uvedených úkolů (státní veterinární dozor). Při výkonu dozoru se zjišťují nedostatky, jejich příčiny a osoby za ně odpovědné a projednávají se a podle potřeby se ukládají závazné pokyny, jakým způsobem a v jaké lhůtě mají být zjištěné nedostatky odstraněny, a kontroluje se jejich plnění;
- péči o pohodu zvířat – welfare.

V roce 2015 začala SVS připravovat významnou novelu zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, kterou dne 19. 6. 2015 předložila MZe k dalšímu legislativnímu využití.

V průběhu legislativního procesu, zejména v rámci vnějšího připomínkového řízení, byla uplatněna celá řada připomínek a proběhla řada jednání se zástupci Potravinářské komory ČR, Komory veterinárních lékařů ČR, Českého svazu zpracovatelů masa, na jejichž základě byl text novely dále upřesňován a precizován.

Dne 28. 6. 2016 byla novela veterinárního zákona odeslána na vládu, která ji dne 26. 7. 2016 předložila jako vládní návrh zákona Poslanecké sněmovně. Návrh novely veterinárního zákona byl následně rozeslán poslancům jako tisk 881, v současné době je materiál projednáván v rámci 1. čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.

V souvislosti s připravovanou novelou veterinárního zákona SVS začala pracovat na návrzích novel těch prováděcích právních předpisů, které je nezbytné v souladu s touto novelou legislativně upravit. Jedná se o návrhy těchto předpisů:

- vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 2/2013 Sb., o obsahových náležitostech žádosti o povolení domácí porážky skotu mladšího 24 měsíců nebo jelenovitých z farmového chovu a obsahových náležitostech jejího ohlašování;
- návrh vyhlášky o veterinárních požadavcích na chov včel a včelstev a o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých nákaz včel a vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 299/2003 Sb., o patření pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění pozdějších předpisů. Návrh této vyhlášky byl včetně odůvodnění a závěrečné zprávy RIA odeslán na MZe k dalšímu legislativnímu využití dne 31. října 2016.

Vedle návrhů prováděcích právních předpisů navazujících na novelu veterinárního zákona připravila SVS na základě vyhodnocení dosavadních zkušeností získaných státním veterinárním dozorem a z informací aplikační praxe rovněž návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 128/2009 Sb., o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty, ve znění vyhlášky č. 191/2013 Sb. V roce 2016 připravoval legislativní a právní odbor za SVS stanoviska k návrhům 58 právních předpisů, které nám zasílá MZe v rámci připomínkových řízení.

SVS dozoruje více než 6 000 podniků (přes 10 500 provozoven), které zpracovávají produkty živočišného původu nebo s nimi manipulují. Jedná se například o jatky, maso zpracující závody, mlékárny, zpracovny vajec, medu atd. Od roku 2015 k těmto provozům přibýly i provozovny stravovacích služeb. SVS dozoruje v těchto provezech manipulaci s živočišnými produkty. Na začátku roku 2015 byl Ministerstvem zdravotnictví (MZ) předán seznam bezmála 70 000 provozoven, část z nichž s živočišnými produkty nemanipuluje, proto v nich SVS dozor nevykonává.

Kontrolou prošlo v roce 2016 celkem 6 535 zařízení stravovacích služeb. Celkem úřední veterinární lékaři při jejich kontrolách zjistili 1 867 závad (závady byly zjištěny u 9,3 % kontrol). Závady se týkaly zejména sledovatelnosti potravin (21,2 %), označování potravin (16,9 %), prošlých dat použitelnosti (14,9 %) a skladování surovin a potravin (7,1 %).

Novou agendou SVS se v roce 2016 stala kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. Při těchto kontrolách byla zjištěna závažná pochybení u jednoho producenta. Celkem SVS provedla v roce 2016 takto zaměřených kontrol 90.

V dozorovaných schválených podnicích je, podle vyhodnocení míry nebezpečí a rizik, naplánován určitý počet kontrol. V loňském roce jich bylo provedeno přes 25 000. Dalšíh téměř 24 000 kontrol bylo následných a mimořádných. Plánovaných akcí, při kterých byla zjištěna závada, bylo více než 1 200, u akcí mimořádných, následných nebo neplánovaných byly závady zjištěny v 1 400 případech. Relativně nízké procento nevyhovujících nálezů je do značné míry výsledkem soustavného a pravidelného veterinárního dozoru. Zároveň je viditelný vyšší záchyt závad u mimořádných akcí, speciálně zaměřených na určitý konkrétní problém, a u předem neplánovaných akcí. Do této oblasti spadají i neplánované akce na podnět.

V roce 2016 probíhala mimořádná kontrolní akce ve spolupráci s Celní správou a Policií ČR. SVS se při ní účastnila namátkových kontrol kamionů na cestě. Bylo zkontrolováno přes 700 zásilek, které představovaly téměř 2 200 tun zboží. Přímo na cestě bylo vráceno přes 22 tun zpět a jako nepoživatelné posouzeno cca 200 kg. K těmto číslům je však nutné připočítat ještě výsledky navazujících kontrol v místě, kam zásilky dorazily. Těchto návazných kontrol bylo přes 150, to znamená, že se došetřovala více než pětina zásilek. Při těchto navazujících kontrolách bylo posouzeno téměř 400 tun zboží. Z nich bylo vráceno 5 tun a jako nepoživatelné posouzeno přes 27 tun. Za porušená ustanovení legislativy byly v rámci této dvojice kontrol uloženy pokuty v úhrnné výši přes 1 000 000 Kč. Vedle těchto kontrol byly samozřejmě kontrolovány zásilky v místech určení tak, jak je to běžné, na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo více než 9 000, závada se při nich vyskytla téměř v 600 případech. Posouzeno bylo přes 170 000 tun zboží, vráceno více než 200 tun, jako nepoživatelné bylo neškodně odstraněno bezmála 24 tun. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech a kterých nebylo na český trh propuštěno cca 860 000 z 58 000 000 posouzených.

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta. V roce 2016 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po poražení u 2 739 3821 kusů velkých jatečných zvířat. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 249 713 dospělého skotu, 10 838 telat, 2 463 053 prasat, 14 860 ovcí a jehňat, 747 koz a kůzlat a 171 koní a hříbat. Hrabavé drůbeže bylo v roce 2016 prohlédnuto celkem 112 748 755 kusů. Menší část pak tvořila prohlídka poražené vodní drůbeže - 3 187 611 kusů a poražených králíků a nutrií 653 890 kusů. Běžců bylo prohlédnuto v roce 2016 méně - 1 190 kusů. Faremní zvěř bylo prohlédnuto 762 kusů. Jako nevhodné pro lidskou spotřebu bylo vyřazeno 1 829 kusů velkých jatečných zvířat, 1 583 251 kusů drůbeže celkem a 1 521 kusů králíků.

SVS na jatkách neprovádí jen veterinární prohlídku, ale převzala také dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat.

V roce 2016 provedli inspektoři 399 kontrol ve 44 jatečných provozech porážejících skot a zkontrolovali 10 419 jatečně upravených těl skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 5,19 %. U 79 JUT byla zjištěna chybná obchodní úprava a u 24 JUT chybné označení. Zahájena byla dvě správní řízení.

V 46 podnicích porážejících prasata bylo provedeno 390 kontrol, zkontrolováno bylo 20 958 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 7,84 %. V 274 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT a v 22 případech chybné označení.

Při příjmu těl ulovené volně žijící zvěře v zařízeních pro nakládání se zvěřinou (zvěřinových závodech) se provádí veterinární prohlídka zvěře, a to v některých případech před stažením (v kůži/ v peří) a vždy po stažení (úplná prohlídka). V roce 2016 bylo celkem prohlédnuto 244 258 ks zvěře, z toho 83 811 ks v kůži/v peří a 160 447 ks úplnou prohlídkou po stažení.

Prohlídka zvěře	2015			2016		
	Tuzemsko	Zahraničí	Celkem	Tuzemsko	Zahraničí	Celkem
V kůži/ v peří	58 846	4 189	63 035	76 425	7 386	83 811
Úplná po stažení	144 373	8 809	153 182	146 301	14 146	160 447
CELKEM	203 219	12 998	216 217	222 726	21 532	244 258

Veterinární správa dále provádí kontroly uživatelů honiteb a proškolených osob. Za rok 2016 bylo provedeno 443 kontrol uživatelů honiteb; z toho bylo 23 akcí se závadou (celkem 49 porušených kontrolních bodů). Nejvíce závad bylo zjišťováno i v tomto roce v oblasti vyšetřování divokých prasat na trichinelózu, převážně pro osobní spotřebu lovcem, a ve vyšetřování vzorků v laboratořích, které k tomu nemají oprávnění. Na druhém místě byly nedostatky týkající se agendy související s provedenou léčbou (monitoringem parazitóz) zvěře. Uživatelům honiteb byly uloženy pokuty v celkové částce 75 500 Kč. Dále bylo provedeno 378 kontrol proškolených osob; 3 kontroly byly se závadou (celkem 7 porušených kontrolních bodů). Proškoleným osobám byly uloženy pokuty v celkové částce 5 000 Kč. Nižší počet kontrol uživatelů honiteb a proškolených osob za rok 2016 byl dán cíleným zaměřením veterinárních inspektorů na stanovené priority dozoru (kontroly v místě určení).

Kontrola uživatelů honiteb					
Rok	Počet akcí	Počet akcí se závadou	Počet porušených kontrolních bodů	Počet pokut	Uloženo na pokutách (Kč)
2015	524	51	109	50 (+1 OČTR)	213 000
2016	443	23	49	23	75 500

Kontrola proškolených osob

Rok	Počet akcí	Počet akcí se závadou	Počet porušených kontrolních bodů	Počet pokut	Uloženo na pokutách (Kč)
2015	598	11	16	11	28 500
2016	378	3	7	3	5 000

Součástí agendy státní veterinární správy je také monitoring cizorodých látek (MCL) v potravinách živočišného původu a monitoring zoonóz. V rámci MCL v roce 2016 vyšetřila SVS 7 075 vzorků, z čehož 54 vzorků nevyhovělo platným limitům (0,76 %). Na rozdíl od předchozího roku se z převážné většiny jednalo o nálezy reziduí antimikrobik ve svalovině, játrech a ledvinách zvířat. Jednalo se například o zjištění dihydrostreptomycinu, marbofloxacinu, trimetoprimu a sulfametoxazolu. Dále byly zjištěny nevyhovující nálezy olova ve svalovině lovné zvěře, kdy se jednalo o kontaminaci střelou při odlovu. SVS provádí také monitoring reziduí pesticidů v rámci víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů. V roce 2016 byly provedeny analýzy vzorků vepřového tuku, drůbežního masa, jater hospodářských zvířat, kravského mléka, másla, slepičích vajec, medu, masa z biochovů a mléčných výrobků z ekologického zemědělství na přítomnost reziduí. Všechny 115 vzorků vyhovělo maximálním limitům reziduí (MLR) dle nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 396/2005. Dále je sledován obsah organochlorových sloučenin, organofosfátů, dioxinů, chemických prvků, mykotoxinů, nepovolených barviv a ostatních látek v počáteční a pokračovací kojenecké výživě a příkrmech pro kojence a malé děti. Ani zde nebyly zachyceny nevyhovující vzorky.

V rámci monitoringu zoonóz bylo vloni vyšetřeno celkem 10 730 vzorků. V roce 2016 bylo vyšetřeno 9 399 vzorků pro účely vyšetření *Salmonella* spp. Záchytnost u brojlerů byla 6,27 %, u krůt 1,11 %, u prasat 0,42 % a u skotu 0,3%. Obdobně jako v loňském roce byly odebírány vzorky slepých střev brojlerů na vyšetření *Campylobacter* spp. se záchytem 57 %. Na přítomnost původce *Escherichia coli* byly odebírány vzorky slepých střev brojlerů, celkem bylo odebráno 236 vzorků. Dále byly odebírány vzorky pro účely vyšetření na enzymy produkující *Escherichia coli* (enzymy zajišťující rezistenci vůči beta-laktamovým antibiotikům). Celkem se odebralo 607 vzorků, z čehož u kuřecího masa bylo zjištěno 69,3 % pozitivních a u slepých střev brojlerů to bylo 56,7 % pozitivních vzorků. Dále bylo odebráno 248 vzorků pro účely vyšetření na Shiga-toxigenní *Escherichia coli* s 3,22 % záchytem.

Některá zjištění mohou mít dopad i na zahraniční subjekty. Takové případy se hlásí systémem rychlého varování (RASFF), jde-li o bezpečnost potravin, systémem AAC-AA, který slouží k administrativní spolupráci mezi ČS, a systémem AAC-FF, kterým se hlásí případy porušení kvality potravin. V roce 2016 SVS řešila 61 případů RASFF, z toho bylo 20 případů oznámeno námi a 41 případů bylo přijato z jiných států. V rámci systému AAC-AA, respektive AAC-FF, přijala SVS k řešení v roce 2016 4 případy a odeslala 44 případů.

Hlavním cílem činnosti v oblasti zdraví zvířat v roce 2016 bylo udržení dobré nákazové situace, ochrana území před zavlečením nákaz, které by mohly znamenat riziko pro člověka (zoonóza), nebo pro zdraví zvířat. K dosažení tohoto cíle jsme se zaměřili především na monitoring nákaz v chovech zvířat, kontroly přesunů zvířat a provádění preventivních opatření v chovech zvířat.

O dobré nákazové situaci svědčí mezinárodní statuty země prosté, které uděluje EK, nebo Světová organizace pro zdraví zvířat (OIE). Tyto statusy jsou zásadní pro chovatele, kteří vyvážejí zvířata a živočišné produkty. V roce 2016 plnila ČR kritéria pro status země prosté vztekliny, tuberkulózy skotu, brucelózy a enzootické leukózy skotu, brucelózy ovcí a koz, infekční anemie lososovitých ryb, Aujeszkovy choroby v chovech prasat, slintavky a kulhavky, afrického moru koní. Roku 2015 získala ČR status země prosté moru malých přežvýkavců, který se ostatně na našem území nikdy v minulosti nevyskytl, a status země se zanedbatelným rizikem bovinní spongiformní encefalopatie (BSE), lidově „nemoc šílených krav“. V květnu roku 2016 byl České republice přidělen OIE status země prosté klasického moru prasat.

V roce 2016 pokračovaly programy pro tlumení a eradikaci některých nákaz. Jednalo se o Národní ozdravovací program od infekční rinotracheitidy skotu (IBR), Národní program pro tlumení salmonel v chovech drůbeže, monitoring a eradikace transmisivní spongiformní encefalopatie (TSE) u skotu, ovcí a koz. Rovněž pokračoval aktivní monitoring ptačí chřipky v chovech drůbeže i u volně žijících ptáků, monitoring nebezpečných nákaz ryb a monitoring katarální horečky ovcí.

Národní ozdravovací program od IBR (dále jen NOP) v České republice byl zahájen 1. 1. 2006. Po jedenácti letech ozdravování byl tento program k 31. 12. 2016 ukončen. Na začátku ozdravování v roce 2006 pouze 19 % hospodářství z celkového počtu hospodářství skotu bylo uznáno jako IBR prostá hospodářství. V průběhu jedenácti let ozdravování se postupně podařilo počet hospodářství s přiznaným statutem IBR prostého hospodářství zvýšit na 99,21 %. Infikovaná zvířata se na konci roku 2016 nacházela na posledních 27 hospodářstvích. 99 % kusů skotu k 31. 12. 2016 chováno v hospodářstvích bez potvrzeného výskytu pozitivních zvířat.

S cílem zajistit zdravotní nezávadnost drůbežího masa a konzumních vajec pokračovaly v roce 2016 v chovech drůbeže Národní programy pro tlumení výskytu salmonel i Programy tlumení salmonel v chovech kura domácího a krůt jsou zaměřeny na tlumení sérotypů salmonel, které mají dopad na veřejné zdraví. Nejde zde o zdravotní stav ptáků, ale o možné riziko kontaminace finálních produktů a ohrožení zdraví spotřebitele. Programy v podstatě představují komplex opatření, která mají několik základních pilířů. Jsou to biologická bezpečnost v chovu, monitoring, vakcinace a opatření v případě výskytu salmonel. Biologická bezpečnost na hospodářství s drůbeží zahrnuje sanitační a zoohygienická pravidla a další způsoby prevence zavlečení a šíření patogenů prostřednictvím materiálů, osob, zvířat a vozidel. Zásadním opatřením biologické bezpečnosti je v rámci programů tlumení salmonel povinné zpracování a dodržování sanitačního programu, který zahrnuje plány deratizace a dezinfekce, pravidla pro očistu

a dezinfekci všech prostor, technologie i náradí prováděné v rámci každodenního běžného provozu farmy a mezi turnusy.

Monitoring je v rámci programů založen na pravidelném sledování výskytu salmonel v prostředí chovu. Jde o bakteriologické vyšetření vzorků trusu, které jsou odebírány podle harmonogramů stanovených pro jednotlivé kategorie drůbeže evropskou legislativou. Pro účely vyhodnocení výsledků monitoringu se zvlášť stanovuje pro jednotlivé kategorie drůbeže zahrnuté v programu kromě celkové prevalence *Salmonella* spp. rovněž prevalence tzv. „sledovaných sérotypů“ salmonel. Jde o sérotypy s významem pro lidské zdraví. Pro programy ve výkrmech a chovech nosnic pro produkci konzumních vajec jsou sledovanými sérotypy *Salmonella* Enteritidis a *Salmonella* Typhimurium, pro reprodukční chovy kura domácího do sledovaných sérotypů patří navíc ještě *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar a *Salmonella* Virchow. Pro tyto sledované sérotypy jsou evropskou legislativou určeny hodnoty prevalence (tzv. cíle), kterých má být dosaženo, a které mají být udrženy.

V reprodukčních chovech kura domácího činila prevalence sledovaných sérotypů v roce 2016 0,3 %. Cílová prevalence činící maximálně 1 % sledovaných sérotypů stanovená evropskou legislativou tak byla udržena. V chovech nosnic pro produkci konzumních vajec došlo v roce 2016 k mírnému vzestupu prevalence sledovaných sérotypů oproti roku 2015 z 1,4 % na 1,7 %. Cíl stanovený na hodnotu prevalence 2 % je však splněn. Ve výkrmech kuřat činí v roce 2016 prevalence *Salmonella* Enteritidis a *Salmonella* Typhimurium 1,1 %. Jde o výrazný pokles oproti roku 2015 (2,2 %). V roce 2016 se snížil nejen počet po-

zitivních hejn, ale i počet chovů s nálezem salmonel. Cílová prevalence stanovená evropskými předpisy (1 %) není dosažena, ale rozdíl není významný, jde jen o desetinu procenta. V chovech krůt na výkrm byla v roce 2016 zjištěna prevalence sledovaných sérotypů 1,9 %. Jde o nejvyšší hodnotu prevalence *Salmonella* Enteritidis a *Salmonella* Typhimurium za celé sedmileté období provádění programu tlumení salmonel ve výkrmech krůt, kde byl v předchozích letech výskyt *Salmonella* Enteritidis nebo *Salmonella* Typhimurium jen ojedinělý. V roce 2016 však byla na jednom hospodářství u tří hejn opakovaně detekována *Salmonella* Typhimurium. Celkový počet hejn v ČR je nízký, proto i toto malé navýšení počtu pozitivních hejn má velký dopad na celkovou prevalenci. Celková prevalence *Salmonella* Enteritidis nebo *Salmonella* Typhimurium ve výkrmech krůt za celou ČR tak za rok 2016 činí již zmíněných 1,9 %. Cílová prevalence určená evropskou legislativou je pro hejna výkrmových krůt stanovena na 1 %. Za rok 2016 proto cíl není dodržen.

Výskyt afrického moru prasat je od roku 2014 pravidelně hlášen z pobaltských zemí a Polska, proto byl již roku 2014 zahájen monitoring u všech uhynulých divokých prasat. Do konce roku 2016 bylo celkem vyšetřeno 467 vzorků, všechny s negativním výsledkem.

Mezi nebezpečné zoonózy patří i tularémie. Od roku 2011 jsou na celém území ČR cíleně vyšetřováni uhynulí zajíci a ulovení zajíci, u kterých bylo vysloveno podezření na tuto nákazu. Zároveň je prováděn i plošný aktivní monitoring, v rámci kterého jsou vyšetřováni tři ulovení zajíci na 100 km² metodou pomalé aglutinace na výskyt protilátek. Tularémie je charakteristická přírodní ohniskovostí a její výskyt je charakteristický pro určité lokality. Cílem monitoringu je určení rizikových oblastí. Informace o míře rizika v konkrétních lokalitách jsou předávány mysliveckým sdružením a krajským hygienickým stanicím.

Monitoring tularémie zajíců		uhynulí a podezřelí zajíci		plošný monitoring (3 ulovení zajíci na 100 km ²)	
Rok	Počet vyšetřených	Počet pozitivních	Počet vyšetřených	Počet pozitivních	
2011	137	16	1612	39	
2012	149	27	1688	22	
2013	68	9	1562	34	
2014	153	19	1481	41	
2015	115	17	1572	37	
2016	90	10	1533	41	

Nebezpečným parazitem pro člověka je *Trichinella spiralis*, jejíž vývojová stadia se mohou vyskytovat v mase divokých prasat. Proto je prováděno vyšetřování všech ulovených divokých prasat na přítomnost tohoto parazita. Sledování výskytu *Trichinella* spp. bylo s cílem spolehlivě definovat rizikové oblasti rozšířeno i na vyšetření lišek a psíků mývalovitých.

V roce 2016 byla při vyšetřování vzorků divokých prasat na trichinelózu zavedena evidence odevzdávání spolu se vzorky i ocásků (pírek). Od ledna bylo zavedeno sledování u vzorků odevzdávaných uživateli

honitby přímo do SVÚ a od září pak i u divokých prasat odevzdávaných do zvěřinových závodů a vzorků odevzdávaných uživateli honiteb do soukromých laboratoří. Tím se z části zamezilo duplicitám (opakovanému vyšetření jednoho kusu). Počet vzorků divokých prasat vyšetřovaných na trichinelózu ještě ale není konečný, protože soukromé laboratoře mají povinnost nahlásit počty vyšetřených vzorků jednou ročně v termínu do 15. dubna, a to za období od 1. dubna předcházejícího kalendářního roku do 31. března kalendářního roku, v němž se údaje předkládají. On-line formulář, který je na webu SVS pro hlášení vyšetření divokých prasat na trichinelózu soukromými laboratořemi, není pro tyto laboratoře zatím povinný.

Pozitivní vzorky na trichinelózu byly v roce 2016 celkem 4. Z toho 2 u divokých prasat dodaných z honitby Cvikov – Mařeničky (okr. Česká Lípa), 1 z honitby Bílý Potok (Liberecký kraj) a 1 u divokého prasete dodaného do zvěřinového závodu v kůži z Polska.

Vyšetření prasat divokých na trichinelózu	2014	2015	2016
Počet vyšetřených	126 098	185 042	163 546
Počet pozitivních	0	0	4

V roce 2016 byl zahájen monitoring alveokokózy u lišek. Onemocnění způsobované tasemnicí *Alveococcus multilocularis*, jejímž hlavním hostitelem je v Evropě liška obecná, je přenosné i na člověka. U něj se po nakažení vyvíjí mezhlostitelské stadium, napadající především játra, ale i plíce a jiné orgány. Vyšetřovány byly dvě lišky na 100 km², celkem 1 567 vzorků s pozitivním nálezem u 529 vzorků.

Vzteklina je virové onemocnění teplokrevných živočichů, včetně člověka, které napadá nervový systém a končí vždy smrtí. Poslední případ vztekliny byl v ČR zaznamenán u lišky v dubnu roku 2002. Riziko zavlečení nákazy na naše území však stále existuje, zejména vzhledem k nakažové situaci v Polsku, proto stále pokračuje monitoring zahrnující vyšetření čtyř lišek nebo psíků mývalovitých na 100 km². Za rok 2016 bylo laboratorně vyšetřeno celkem 3 420 zvířat, z toho 3 156 lišek; všechna vyšetření byla negativní. Nadále platí povinnost vakcinovat psy starší tří měsíců a nadále platí pro chovatele povinnost předvést zvíře, které poranilo člověka, ke klinickému vyšetření veterinárním lékařem, a to první a pátý den po poranění.

Monitoring parazitóz u spárkaté zvěře zahájený v roce 2013 pokračoval také v roce 2016. Vzorky trusu k laboratornímu vyšetření byly v honitbách odebírány tak, aby jeden vzorek byl odebrán přímo z jednoho katastrálního území. Na základě výsledků monitoringu je umožněno uživatelům honiteb provádět cílené antiparazitární ošetření spárkaté zvěře.

Parazitologické vyšetření volně žijící spárkaté zvěře	2014	2015	2016
Počet vyšetřených	12 816	14 853	14 282
Počet pozitivních	3 554	2 509	2 321

Oproti předchozímu roku došlo k výraznému poklesu výskytu případů nakaž lososovitých ryb. V roce 2016 byla potvrzena tři ohniska virové hemoragické septikémie (VHS). Infekční nekróza krvevorné tkáně

nebyla v roce 2016 na našem území diagnostikována, ale po šesti letech nepřítomnosti byla v loňském roce potvrzena koi herpesviróza ve dvou jihočeských rybnících v chovu kaprů obecných.

První ohnisko bylo prokázáno na základě nahlášení zvýšených úhynů v jednom z rybníků. V rámci místního šetření úředních veterinárních lékařů byly odebrány úřední vzorky na vyšetření a národní referenční laboratoř potvrdila přítomnost koi herpesviru. Následně byla přijata opatření dle vyhlášky č. 290/2008 Sb., o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a na produkty akvakultury, o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých nákaz vodních živočichů a dle prováděcího rozhodnutí Komise 2015/1554, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnici 2006/88/ES, pokud jde o požadavky na metody dozoru a diagnostické metody. Druhé ohnisko bylo zjištěno na základě legislativně nařízeného kontrolního odběru vzorků v rybnících ve vymezeném uzavřeném pásmu.

VHS ohniska byla potvrzena v Jihočeském kraji a v kraji Vysočina. Ohniska byla zjištěna na základě nahlášení zvýšeného úhynu a přítomnosti klinických příznaků u pstruhů duhových v těchto hospodářstvích. Byla přijata všechna opatření pro tlumení nákazy v chovu a ohnisko bylo nahlášeno Evropské komisi. Následně tak byla přijata opatření ke zdolání této nákazy. V rámci epizootologického šetření nebyl zjištěn původ zavlečení dané nákazy.

V roce 2016 bylo řešeno 8 případů hromadných úhynů ryb. Ve většině případů byl zjištěn úhyn obsádky pro nedostatek kyslíku ve vodě a zvýšené množství amonných iontů s následnou intoxikací amoniakem. V ostatních případech šlo o otravu.

Tak jako v loňském roce vynaložila SVS i v roce 2016 značné úsilí při šetření případů otrav včel souvisejících s používáním pesticidů. Případy hromadných úhynů včel byly řešeny ve spolupráci s inspektory Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského a zahrnovaly i laboratorní vyšetřování vzorků k chemické analýze. Zatímco v roce 2015 bylo šetřeno 297 úhynů včelstev, v roce 2016 se tyto případy týkaly 507 včelstev. V roce 2016 bylo provedeno také 1226 kontrol chovatelů včel, závady byly zjištěny ve 3,26 % případů.

Kromě vlastního sledování výskytu nákaz a jejich původců byly v chovech hospodářských zvířat v roce 2016 prováděny kontroly zaměřené na dodržování požadavků legislativy v oblasti zdraví zvířat (biologická bezpečnost, léčiva, kontroly podmíněnosti, včelaři, ryby, zásilky zvířat, svody a další), bylo provedeno 6 202 kontrol z toho 7,4 % se závadami.

Řada kontrol byla rovněž provedena na základě vyslovení podezření na nákazu, podnětů občanů, podnětů jiných správních orgánů apod.

Za rok 2016 SVS vybrala za porušení legislativy v oblasti ochrany zdraví zvířat a péče o jejich pohodu pokuty ve výši téměř 2 800 000 Kč. Za kontroly v chovech hospodářských zvířat byly uděleny pokuty ve výši 1 246 800 Kč. Při kontrolách péče o pohodu hospodářských byly uloženy pokuty ve výši 1 073 400 Kč, při kontrolách péče o pohodu jiných než hospodářských zvířat byly uloženy pokuty ve výši bezmála 500 000 Kč.

Zdraví zvířat nelze zajistit bez plnění požadavků welfare neboli dobrých životních podmínek či pohody. Jejich kontrola tvoří podstatnou část dozorové činnosti SVS. Vzhledem k současné dostupnosti informací, zájmu odborníků a široké veřejnosti o tuto problematiku i rostoucímu obecnému povědomí o problematice vzrůstá rok od roku počet podaných podnětů k prošetření požadavků welfare zvířat. V důsledku toho úřední veterinární lékaři SVS každoročně provedou velké množství neplánovaných a velice často i opakovaných kontrol chovů, ať už zájmových, nebo hospodářských.

Podobně jako v předchozích letech i v roce 2016 byly základem dozorové činnosti SVS v této oblasti především plánované kontroly vyplývající z Víceletého plánu kontrol (VPK), který stanoví minimální roční frekvenci kontrol nebo minimální procento kontrolovaných subjektů z celkového počtu.

V chovech hospodářských zvířat byly kontroly plánované na základě centrálně provedené analýzy rizika, aktualizované pro rok 2016. Jako kritérium míry rizika se zohledňuje např. počet zvířat na hospodářství, druhy chovaných hospodářských zvířat, datum poslední kontroly, nedostatky zjištěné při kontrolách apod.

V roce 2016 bylo v chovech hospodářských zvířat provedeno celkem 2 194 kontrol, při nich bylo zjištěno 356 závad (nejčastěji se jednalo o nevhodné podmínky chovu, omezování výživy a napájení, nezabezpečení nezbytných pomůcek nebo nedodržení minimálních standardů pro hospodářská zvířata vyplývajících z vyhlášky č. 208/2004 Sb.).

V chovech zájmových zvířat bylo v roce 2016 provedeno úředními veterinárními lékaři SVS celkem 2 032 kontrol, z toho 452 se zjištěnými závadami (nejčastěji se jednalo o nevhodné podmínky chovu, omezování výživy a napájení, nepřiměřený stres, nezabezpečení zvířete proti úniku, opuštění zvířete, nevhodné způsoby uvazování).

SVS předala celkem 468 podnětů obecním úřadům obcí s rozšířenou působností (ORP) k projednání přestupků a správních deliktů vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům, fyzickým a právnickým osobám na úseku ochrany zvířat.

Případy, kdy vzniklo podezření ze spáchání trestného činu, byly SVS oznámeny orgánům činným v trestním řízení. V roce 2016 se jednalo o celkem čtyři případy. I v tomto roce opět pokračovala intenzivní spolupráce SVS s Policií ČR v rámci předávání informací. V dubnu 2016 byla podepsána dohoda mezi SVS a Policií ČR, jejímž cílem je zefektivnit boj proti pytláctví a nelegálnímu obchodu se zvěřinou nebo zlepšit objasňování případů podezření z týrání zvířat. Předpokládají se také pravidelné společné kontrolní akce policistů a úředních veterinárních lékařů SVS v oblasti přepravy a obchodování s veterinárním zbožím.

Jedna z těchto plánovaných společných akcí Policie ČR a SVS se uskutečnila už v létě 2016 napříč všemi kraji a byla zaměřena mimo jiné i na dodržování přísných podmínek při přepravě živých zvířat. Úřední veterinární lékaři kontrolovali registraci dopravců, průvodní doklady, teplotu ve vozidlech, ale také povinnost hlásit zásilku v předstihu. Obdobné akce se stejným zaměřením se plánují i v budoucnu.

Dozor nad dodržováním požadavků welfare v útulcích a záchranných stanicích byl vykonán prostřednictvím 225 kontrol, z toho 193 kontrol bylo provedeno v útulcích a 17 kontrol v záchranných stanicích pro handicapovaná zvířata. Celkem tři závady byly zjištěny v útulcích a jedno porušení v záchranných stanicích. Stále se vyskytují zařízení, která prohlašují, že nejsou útulky, avšak provádějí činnost útluků, aniž by splňovala legislativní podmínky. Povinnou registraci útluků SVS navrhla v rámci novelizace zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). Novela stále prochází legislativním procesem.

V současné době neexistuje souhrnná databáze zařízení pečujících o toulavá a opuštěná zvířata v ČR, SVS však kontroly provádí jednou ročně u těch zařízení, které na základě předcházející kontrolní činnosti vede v evidenci. Další kontroly jsou prováděny neplánovaně, zejména na základě podaných podnětů.

Vzhledem k rostoucímu zájmu médií i veřejnosti o problematiku útluků začala SVS od července 2016 na svých internetových stránkách pravidelně zveřejňovat výsledky kontrol v útulcích, tedy zařízeních poskytujících péči o toulavá a opuštěná zvířata a zvířata bez pána. Kdokoli má tak možnost podívat se do anonymizovaných protokolů z kontrol provedených úředními veterinárními lékaři SVS od začátku roku 2016, zjistit obsah kontroly a případná porušení legislativy v uvedeném útluku.

I v roce 2016 prováděla SVS místní šetření pro účely vydání osvědčení u chovatelů, kteří požádali o dotace na opatření „dobré životní podmínky zvířat“ (DŽPZ). Osvědčení slouží jako podklad pro Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) k ověření podmínek způsobilosti k získání této dotace. Celkem byla zkontrolována hospodářství 402 žadatelů, pro která bylo vystaveno 828 osvědčení. V rámci dotace na opatření DŽPZ prováděla SVS rovněž kontroly k ověřování plnění podmínek dotačního titulu, a to na 75 vybraných hospodářstvích pro 177 podopatření.

V loňském roce se i nadále intenzivně řešila problematika chovů kožešinových zvířat, především z důvodů zájmu ochránců zvířat prosadit zákaz chovu kožešinových zvířat na celém území ČR. SVS provádí dozor na základě VPK každý rok ve všech registrovaných farmových chovech kožešinových zvířat dvakrát ročně, jednu kontrolu v letním období a jednu v době kožkování. V případě podaných podnětů, které se každý rok pravidelně opakují, se počet kontrol většinou ještě navyšuje. Zástupci SVS se opakovaně účastnili projednávání problematiky chovů kožešinových zvířat v Poslanecké sněmovně, kde prezentovali výsledky a závěry veterinárního dozoru. Novela zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, která by upravovala podmínky chovu kožešinových zvířat, případně chov v ČR zcela zakázala, se stále projednává na půdě Poslanecké sněmovny.

Co se týká chovů zájmových zvířat, např. druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči (druhy stanovené dle vyhlášky č. 411/2008 Sb.), od srpna 2016 začalo platit nově nařízení Evropské komise (EU) 2016/1141, kterým byl přijat seznam, invazních nepůvodních druhů“. Jedná se o nepůvodní druhy, u nichž bylo zjištěno, že jejich zavlečení či vysazení nebo šíření ohrožuje biologickou rozmanitost a související ekosystémové služby nebo na ně má nepříznivý dopad. V souladu s uvedeným nařízením se invazní nepůvodní druhy s významným dopadem na EU nesmějí kromě jiného záměrně přivážet na území EU, a to včetně

převozu přes toto území pod celním dohledem, držet, chovat, přepravovat do, z nebo v rámci EU, dále uvádět na trh nebo uvolňovat do životního prostředí. Na tomto seznamu jsou uvedeny i druhy zvířat, které jsou zároveň druhem zvířat vyžadujících zvláštní péči a doposud je zájmoví chovatelé mohli chovat na základě povolení místní příslušné krajské veterinární správy. V ČR se to týká zejména nosála červeného a mývala severního. S přijetím nařízení žádný nový chovatel nebude moci tyto vyjmenované druhy legálně chovat. Pouze chovatelé, kteří prokážou, že zvíře chovali již před platností nařízení, je mohou dochovat do konce jejich života, ovšem za podmínek, že zabrání jejich úniku do volné přírody a rozmnožování. Pro zoologické zahrady budou platit specifické podmínky, které stanoví Ministerstvo životního prostředí, v jehož kompetenci je uvedené nařízení.

Opět jako každý rok se uskutečnila odborná konference Ochrana zvířat a welfare na VFU Brno. Konference byla věnována různorodé problematice v oblasti ochrany zvířat a péče o jejich pohodu v ČR a dalších zemích v Evropě. Informace byly prezentovány prostřednictvím zástupců VFU Brno i zahraničních univerzit a dalších odborníků. Přednášky se týkaly především ochrany hospodářských a zájmových zvířat, dále byly zaměřeny také např. na problematiku exotických a volně žijících zvířat, welfare zvířat v útulcích i pokusných zvířat. Zazněly zde také přednášky týkající se otrav a poruch chování u zvířat a různých chovatelských praktik.

vztahy s EU a se třetími zeměmi

SVS se i v roce 2016 v hojné míře účastnila jednání pracovních skupin Evropské komise a Rady, kde se připravují nové předpisy v oblasti bezpečnosti potravin, zdraví zvířat, vedlejších živočišných produktů, monitoringu cizorodých látek, používání veterinárních léčiv apod. a řešení dalších aktuálních témat v těchto oblastech. V rámci těchto jednání SVS aktivně obhajovala stanovisko ČR, při jehož přípravě se snažila zohlednit i názory „stakeholderů“.

Přehled jednání se zaměřením na veterinární problematiku a bezpečnost potravin v roce 2016:

Jednání Rady	Jednání EK	Jednání mimo orgány EU	Celkem
20	68	13	101

V rámci projednávání stěžejních předpisů bylo dokončeno a v březnu 2016 vydáno nařízení týkající se zdraví zvířat (Nařízení EP) a Rady o přenosných nákazách zvířat a o změně a zrušení některých aktů v oblasti zdraví zvířat). Toto nařízení nabylo platnosti zveřejněním v Úředním věstníku EK, účinnosti nabyde většina jeho ustanovení až za pět let, v rámci tohoto přechodného období se pak SVS bude muset zapojit do příprav rozsáhlé prováděcí legislativy.

Dále došlo k podstatnému pokroku v projednávání návrhu nařízení o úředních kontrolách (Nařízení EP a Rady o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování práv-

ních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel souvisejících se zdravím zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin, rozmnožovacího materiálu rostlin a přípravků na ochranu rostlin), kde bylo v červnu 2016 dosaženo politické shody. Avšak i po jeho vydání, plánovaném v roce 2017, bude SVS čelit obdobné výzvě v podobě zapojení do přípravy rozsáhlé prováděcí legislativy.

V roce 2016 i nadále pokračovala jednání k návrhu nařízení EP a Rady o veterinárních léčivých přípravcích a návrhu nařízení EP a Rady o výrobě, uvádění na trh a používání medikovaných krmiv a o zrušení směrnice Rady 90/167/EHS. Tato jednání budou pokračovat i v roce 2017.

Prosazování zájmů na úrovni jednotlivého členského státu je vždy obtížné, proto se SVS snaží dlouhodobě zajistit názorovou podporu a spolupráci dalších členských států, pozitivním příkladem je tak i seskupení „Hlavních veterinárních úředníků středoevropských zemí“ jehož je SVS členem. Cílem této pracovní skupiny je předjednávání a následně lepší prosazování společných názorů na unijní úrovni. V roce 2016 byl v rámci jednání této skupiny v Budapešti a ve Vídni koordinován společný postup např. při projednávání nového nařízení k úředním kontrolám či k aktuálním otázkám týkajícím se nálezové situace v regionu (katarální horečka, aviární influenza, nodulární dermatitida skotu, africký mor prasat).

K nodulární dermatitidě skotu byla z iniciativy Bulharska, jako jednoho z členů této pracovní skupiny, a Evropské komise svolána ministerská konference do Sofie. Této konferenci se počátkem září zúčastnil i zástupce SVS. Přijaté závěry a opatření přispěly k zamezení dalšího šíření nodulární dermatitidy skotu.

SVS rovněž aktivně rozvíjí spolupráci se zástupci státní správy ze třetích zemí. V roce 2016 tak například zajistil odbor pro vztahy s EU ve spolupráci s VFU Brno návštěvu delegace z Běloruska, jež opakovaně projevila zájem o bližší seznámení se s podmínkami v členském státu EU.

SVS prováděla stálý monitoring evropské legislativy v příslušných oblastech, s cílem jejího posouzení a případné transpozice a implementace jednotlivých právních norem EU do právního řádu České republiky.

V roce 2016 přijala pod svou gesci následující počet předpisů:

Rok	Směrnice	Nařízení	Rozhodnutí
2016	0	28	70

Co se týká příslušné legislativy EU, má SVS ve své gesci k 31. 12. 2016 celkem 338 platných nařízení, 785 platných rozhodnutí a 68 platných směrnic. SVS se rovněž podílí na významném počtu předpisů jako spolugestor.

Pracovníci SVS se i v roce 2016 aktivně zapojovali do školicího programu „Better Training for Safer Food“ (BTSF), který je financován Evropskou komisí a je určen pro zaměstnance provádějící úřední kontroly potravin a krmiv, zdraví a pohody zvířat a zdraví rostlin. Cílem tohoto školicího programu je v souladu s nařízením 882/2004 harmonizace provádění kontrol v členských státech. V rámci tohoto programu tak byly v roce 2016 pracovníky SVS absolvovány 53 prezenční a 52 e-learningové kurzy.

Pro vývoz veterinárního zboží do třetích zemí (tzn. do zemí mimo EU) musí být splněny veterinární podmínky, které si stanovuje konkrétní země dovozu. Na základě příslušných veterinárních podmínek pro konkrétní komoditu a konkrétní zemi dovozu je vytvořeno zvláštní veterinární osvědčení, tzv. certifikát, který před vývozem každé zásilky vydává a potvrzuje po provedené veterinární kontrole úřední veterinární lékař SVS.

V roce 2016 bylo průměrně každý měsíc SVS vydáno a potvrzeno 884 veterinárních osvědčení (VO) pro vývoz zásilek veterinárního zboží do třetích zemí.

Počet zásilek veterinárního zboží odeslaných v roce 2016 do třetích zemí			
Kraj (KVS SVS)	Živá zvířata	Živ. produkty	Celkem
Praha (MěVS)	163	12	175
Jihomoravský (KVSB)	559	870	1429
Jihočeský (KVSC)	774	1951	2725
Pardubický (KVSE)	639	395	1034
Hradecký (KVSH)	271	239	510
Vysočina (KVSJ)	419	147	566
Karlovarský (KVSK)	7	81	88
Liberecký (KVSL)	90	530	620
Olomoucký (KVSM)	193	438	631
Plzeňský (KVSP)	108	326	434
Středočeský (KVSS)	767	1099	1866
Moravskoslezský (KVST)	179	58	237
Ústecký (KVSÚ)	18	17	35
Zlínský (KVSZ)	15	245	260
Celkem	4202	6408	10610

Pokud s tím země dovozu souhlasí, může si na základě stanovených podmínek vytvořit VO přímo vývozce. Řada zemí však vyžaduje, aby zásilku doprovázelo VO bilaterálně schválené na úrovni kompetentních autorit. Taková VO jsou oficiálně dojednaná mezi SVS a příslušnou autoritou země dovozu. Nesou hlavičku SVS a státní znak, jejich vzory jsou zveřejněny na internetových stránkách SVS a jsou k dispozici všem zájemcům o vývoz.

V roce 2016 bylo SVS nově vyjednáno nebo aktualizováno 23 VO pro vývoz do třetích zemí a dalších 11 se jich řeší. SVS rovněž vyjednala tři přílohy k VO, jež obsahují určité dodatečné podmínky, které si některé země stanovily s ohledem na aktuální nákazovou situaci.

Veterinární osvědčení nově vyjednaná nebo aktualizovaná v roce 2016

Třetí země dovozu	Komodita
Austrálie	sperma býků
	krmivo pro rybičky obsahující přísady živočišného původu
Bosna a Hercegovina	ošetřené kůže
Brazílie	jezdeckí koně na OH a POH Rio 2016
Celní unie (BY, KZ, RF)	nekonzervovaná krmiva pro zvířata v zájmovém chovu
Chile	ptáci
Izrael	ptáci
Korejská republika	mléčné výrobky
Libye	jatečný skot
Srbsko	registrovaní koňovití pro chov
	masné výrobky
	maso drůbeže a strojně oddělené maso
	směsné produkty k lidské spotřebě
	zpracované živočišné bílkoviny neurčené k lidské spotřebě
	konzervovaná krmiva pro zvířata v zájmovém chovu
	zpracované krmivo pro zvířata v zájmovém chovu jiné než konzervované
	žvýkáci pamlsky
Turecko	skot určený k výkrmu
	skot určený k porážce
	plemenné krávy a jalovice
Ukrajina	plemenné ovce a kozy
USA	sperma býků
	embrya skotu

Některá VO jsou vyjednávána jménem členských států EU přímo EK. V takovém případě jsou členské státy žádány o připomínky k projednávaným osvědčením. V roce 2016 byla SVS požádána o odborné stanovisko k 5 návrhům VO.

Při vývozu do Ruské federace, Běloruska a Kazachstánu doprovází zásilky VO tištěná na ceninovém papíře s ochrannými prvky (VOCP). Jejich vydávání podléhá zvláštnímu režimu – jejich tisk, distribuce i evidence je zajišťována centrálně SVS. Ke konci roku 2016 měla SVS k dispozici VOCP pro cca 30 různých komodit.

Na základě žádostí vývozců vedla SVS v roce 2016 jednání s příslušnými autoritami třetích zemí ohledně veterinárních podmínek a možností vývozu pro dalších 16 komodit.

Vývoz veterinárních komodit je v některých případech podmíněn také registrací konkrétního podniku u příslušné autority země dovozu. SVS v roce 2016 úspěšně dokončila registraci 17 českých mlékárenských podniků pro vývoz jejich výrobků do Kolumbie u příslušných kolumbijských úřadů.

Některé třetí země vyžadují pro umožnění dovozu veterinárních komodit na své území komplexní schvalovací proceduru, která zpravidla zahrnuje několik dílčích kroků (vyplnění většinou dosti obsáhlého dotazníku pro posouzení dozorové činnosti v zemi původu, inspekci na místě provedenou zástupci kompetentní autority dovozní země a teprve v případě kladného posouzení předchozích kroků vyjednání vlastních podmínek VO). I v roce 2016 zajišťovala SVS dílčí kroky ve schvalovacích procedurách pro otevření dalších trhů pro české producenty. V této souvislosti byl vypracován dotazník k vývozu mléka a mléčných výrobků do Koreje, 2 dotazníky k vývozu hovězího masa do Číny, dotazník týkající se nákazy virem Schmallenberg k vývozu spermatu býků do Číny a dotazník týkající se aviární infekce k vývozu exotických ptáků do Číny. Rozsáhlý dotazník byl také součástí schvalovací procedury pro vývoz mléka a mléčných výrobků do Kolumbie.

Pokud jde o certifikaci zásilek vyvážených do třetích zemí, byla v roce 2016 provedena kontrola činnosti odpovědných úředních veterinárních lékařů pěti KVS.

SVS na základě žádosti dovozců zvířat a živočišných produktů, pro jejichž dovoz nebyly podmínky harmonizovány legislativou EU, stanovila za rok 2016 veterinární podmínky pro celkem 315 dovozů ze třetích zemí do ČR. Ve 209 případech se jednalo o veterinární podmínky pro dovoz zvířat, zbývajících část, tedy 106, tvořily veterinární podmínky pro dovoz živočišných produktů.

V případě živočišných produktů se většina stanovených podmínek vztahovala k dovozu výzkumných a diagnostických vzorků, které zahrnují především vzorky produktů živočišného původu určené k diagnostickým účelům v laboratořích schválených pro tyto účely, a také studijní materiál k výzkumným účelům, jež dovážejí zejména české vysoké školy či jiná pracoviště.

Pokud jde o zvířata, většinu stanovených podmínek tvořily veterinární podmínky pro dovoz plazů, obojživelníků a bezobratlých živočichů.

Z hlediska destinací, z nichž jsou do ČR neharmonizovaná zvířata a také živočišné produkty nejčastěji dováženy, zaujímá první příčku USA. Obecně se však dá říci, že k nám jsou veterinární komodity dováženy prakticky z celého světa, včetně mnoha afrických a asijských zemí.

Stanovení veterinárních podmínek pro dovoz obnáší důkladnou analýzu nakažové situace v zemi původu a zvážení všech rizik, aby dovozem nedošlo k zavlečení původců nakažových zvířat či původců onemocnění přenosných ze zvířat na lidi nebo k importu zdravotně závadných krmiv a potravin.

V závislosti na druhu obdržených žádostí o dovoz neharmonizovaných komodit bylo v roce 2016 nově vytvořeno 7 veterinárních osvědčení pro dovoz zvířat a živočišných produktů.

Neharmonizovaná veterinární osvědčení pro dovoz ze třetích zemí nově vydaná nebo aktualizovaná v roce 2016

Komodita

žížaly pro krmné nebo chovatelské účely nebo k využití jako rybí nástrahy

ZOO ptactvo

plazi, obojživelníci a někteří bezobratlí

někteří bezobratlí

plazi, obojživelníci a někteří bezobratlí pro výzkumné účely

sperma psů

urzonovití

Veterinární osvědčení pro dovoz komodit, pro něž byly podmínky harmonizovány na úrovni celé EU, vycházejí v Úředním věstníku jako součást právních předpisů. Veškerá osvědčení jsou spolu s dalšími informacemi přehledně prezentována na internetových stránkách SVS, v dvojjazyčné, příp. trojjazyčné verzi, s formulářovými poli k vepsání údajů. Za rok 2016 bylo na internetové stránky vloženo celkem 13 nových veterinárních osvědčení, 34 stávajících bylo nahrazeno novým zněním a v 1 případě byla provedena oprava.

Na internetových stránkách jsou dostupné i další informace týkající se dovozu a vývozu veterinárního zboží, které musí být a v roce 2016 i byly pravidelně aktualizovány.

SVS dále provádí kontroly činnosti úředních veterinárních lékařů Pohraniční veterinární stanice Praha-Ruzyně (PVS Praha-Ruzyně). Činnost PVS Praha-Ruzyně v roce 2016 byla ověřena dvěma kontrolami, během kterých nebyla zjištěna žádná závažná pochybení při provádění vstupních veterinárních kontrol.

V roce 2016 bylo na PVS Praha-Ruzyně podrobena kontrole celkem 852 zásilek. Více než dvě třetiny, konkrétně 602 zásilek, tvořily zásilky zvířat, z nichž 1 byla odmítnuta. Produkty živočišného původu se na celkovém objemu podílely 250 zásilkami, přičemž 15 bylo odmítnuto.

Nejčastěji dováženými zvířaty vstupujícími do EU přes Prahu jsou dlouhodobě akvarijní rybičky a terarijní zvířata. Z produktů živočišného původu pro lidskou spotřebu se v loňském roce dovezly zejména zpracované produkty rybolovu, chlazené mořské ryby a skopová střeva, z vedlejších živočišných produktů zase krmiva pro zvířata v zájmovém chovu a sperma skotu.

V souladu s plánem kontroly, který stanovuje parametry, podle nichž mají být v rámci běžného monitoringu provedeny analýzy úředních vzorků z dovážených zásilek, odebrala PVS Praha-Ruzyně v roce 2016 vzorky k laboratornímu vyšetření z 9 zásilek. Všechny testované zásilky, s výjimkou jedné, vyhověly stanoveným parametrům.

Odbor interního auditu a kontroly je organizačně členěn do dvou oddělení, oddělení interního auditu a oddělení kontroly. Svoji činnost vykonává na základě ročních plánů schválených ústředním ředitelem SVS.

Oddělení interního auditu provádí:

a) interní audity v oblasti systému úředních kontrol v souladu s nařízením Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004, o úředních kontrolách zajišťujících ověřování shody s krmivovým a potravinovým právem, veterinárními předpisy a předpisy o pohodě zvířat. Účelem je ověřovat dodržování právních předpisů EU a ČR orgány veterinárního dozoru a sledovat efektivnost, vhodnost, funkčnost a jednotnost nastaveného systému úředních kontrol prováděných KVS, MěVS a ÚSKVBL.

b) interní audity v oblasti finanční v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a s prováděcí vyhláškou č. 416/2001 k tomuto zákonu. Účelem je ověřovat účinnost vnitřního kontrolního systému SVS z hlediska nastavení a přiměřenosti řídicích a kontrolních mechanismů v souladu s uvedenými legislativními normami a vnitřními předpisy SVS.

c) interní audity v oblasti systému managementu kvality podle normy ČSN EN ISO 9001 „Systémy managementu kvality – Požadavky“. Účelem je ověřovat shodu v uplatňovaném systému managementu kvality na ÚVS, KVS a MěVS s požadavky citované normy a ověřovat shodu mezi dokumentací systému a prováděnou činností.

Oddělení kontroly provádí komplexní kontroly v rámci SVS a SVÚ, při kterých se řídí platnou legislativou. Kontroly jsou zaměřeny v oblasti finanční na ověření postupů hospodárnosti při nakládání s prostředky státního rozpočtu, na formální náležitosti příslušných dokladů, na vyplácení cestovních náhrad, na věcnou správnost v oblasti inventarizace majetku, personálních a platových náležitostí. Dále kontroly v oblasti odborné veterinární činnosti jsou zaměřeny na výkon a organizaci dozorové činnosti, úroveň a vedení příslušné dokumentace. Důležitou a nepominutelnou součástí je rovněž kontrola účinnosti nápravných opatření k nedostatkům zjištěným při externích kontrolách SVS. Nedílnou součástí činnosti oddělení kontroly je vyřizování podnětů a stížností občanů.

Na základě nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004, o úředních kontrolách zajišťujících ověřování shody s krmivovým a potravinovým právem, veterinárními předpisy a předpisy o pohodě zvířat, uskutečnil Odbor interního auditu a kontroly (OIAK) v roce 2016 celkem 21 auditů na 7 KVS. Audity zkoumaly nastavení systémů úředních kontrol v oblasti zdraví zvířat, označování a pohybu zvířat, péče o pohodu zvířat, hygieny a bezpečnosti potravin živočišného původu, dovozu a vývozu zvířat a surovin živočišného původu. Jejich cílem bylo prověřit shodu s platnou legislativou ČR, EU, vnitřními předpisy

SVS a Jednotným integrovaným víceletým vnitrostátním plánem kontrol ČR 2016 – 2018. Dále proběhly dva audity v Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv v Brně zaměřené na plnění požadavků platné legislativy v rámci systému kontrol používání léčivých přípravků a látek a systému kontrol registrace a distribuce veterinárních léčiv.

Na základě zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, uskutečnil OIAK v roce 2016 celkem 16 auditů na všech krajských veterinárních správách a dvou SVÚ. Audity byly zaměřeny na prověření fungování a účinnosti vnitřního kontrolního systému, nastavení schvalovacích mechanismů, prověření postupů schvalování podmínek pracovních cest a procesů souvisejících s jejich vyúčtováním, hospodárné nakládání s majetkem organizace včetně prověření postupů při nakládání s nepotřebným majetkem, řešení škodných událostí, smluvní vztahy, dodržování legislativních požadavků při zadávání a administraci veřejných zakázek, prověření systému zabezpečení majetku, revizí majetku a požadavků k zajištění bezpečnosti práce a požární ochrany. Za finanční oblast vypracoval OIAK a předložil ministerstvu financí závěrečnou zprávu o výsledcích finančních kontrol a auditů na SVS za rok 2016.

Na základě normy ČSN EN ISO 9001 „Systémy managementu kvality – Požadavky“ uskutečnil OIAK v roce 2016 celkem devět interních auditů systému managementu kvality SVS s cílem potvrdit shodu s požadavky uvedené normy. Na Ústřední veterinární správě se audit zaměřil na funkčnost a účinnost systému řízení kvality v oblasti ochrany zdraví a pohody zvířat, vnějších vztahů a kontroly dovozu a vývozu, veterinární legislativy a právních činností, vedení organizace, personálních zdrojů, auditu a kontroly. Audity provedené na třech vybraných krajských veterinárních správách ověřovaly uplatňování systému řízení kvality managementem každé jednotlivé krajské veterinární správy v rámci procesu zajišťujícího výkon veterinárního dozoru a odborných veterinárních činností. Mimo to OIAK v průběhu celého roku 2016 prověřoval systém řízení kvality z různých hledisek na všech KVS i při plánovaných komplexních kontrolách.

Dále SVS v roce 2016 prokázala funkčnost a účinnost uplatňovaného systému managementu kvality při recertifikačním auditu SVS a potvrdila trvalou schopnost organizace plnit požadavky systémové normy ČSN EN ISO 9001 v souladu se svojí politikou a svými cíli.

Kontrolní činnost OIAK v roce 2016 zahrnovala celkem 17 kontrol. Z celkového počtu bylo provedeno 14 kontrol na jednotlivých KVS a MěVS. Byly zaměřeny na monitoring výsledků kontrol jinými subjekty, platové a personální náležitosti, výkaznictví služby přesčas a služby v noční době, čerpání rozpočtu FKSP, cestovní náhrady, využívání soukromých a služebních vozidel, finanční a účetní agendu, inventarizace 2014. V odborné oblasti byl kontrolován systém vyřizování žádostí chovatelů koní v zájmovém chovu o udělení souhlasu k neškodnému odstranění kadáveru koně a veterinární podmínky stanovené příslušnou KVS při vydání souhlasu se zahrabáním kadáveru koně na vlastním pozemku. Dále se kontroly týkaly využití pracovního potenciálu zaměstnanců na jatkách a kontrol prováděných jednotlivými KVS u úředních veterinárních lékařů s povolením soukromé veterinární praxe.

Zbývající kontrolní šetření v roce 2016 z celkově uvedeného počtu byla provedena na každém ze tří SVÚ (Praha, Olomouc, Jihlava) a zaměřovala se na monitoring výsledků kontrol jinými subjekty, interní normy řízení, personální a mzdovou agendu, čerpání rozpočtu FKSP, cestovní náhrady, finanční a účetní agendu, zařazení a vyřazení majetku 2016.

Ke shora uvedenému výčtu činností se OIAK v kalendářním roce 2016 aktivně zapojil do mezinárodní spolupráce na úrovni EU účastí na jednání pracovní skupiny EK pro národní systémy auditů.

Přehled žádostí podaných podle zákona č. 106/199 Sb., o svobodném přístupu k informacím v platném znění za rok 2016							
KVS SVS pro kraj	Počet žádostí/ § 18/1 a)	Počet odmítnutí	Počet odvolání § 18/1 b)	Opis rozsudků § 18/1 c)	Výčet licencí § 18/1 d)	Počet stížností § 18/1 e)	Další informace § 18/1 f)
Jihočeský	6	0	0	0	0	0	0
Jihomoravský	4	0	0	0	0	0	0
Karlovarský	2	0	0	0	0	0	0
Královéhradecký	4	1	0	0	0	0	0
Liberecký	7	1	0	0	0	0	0
Moravskoslezský	6	0	0	0	0	0	0
Olomoucký	8	2	0	0	0	0	0
Pardubický	5	3	0	0	0	2	0
Plzeňský	4	0	0	0	0	0	0
Praha	4	2	0	0	0	0	0
Středočeský	4	1	0	0	0	0	0
Ústecký	5	3	0	0	0	0	0
Vysočina	6	1	0	0	0	0	0
Zlínský	6	0	0	0	0	0	0
ÚVS SVS	18	0	0	0	0	0	0
CELKEM	89	14	0	0	0	2	0

Celkové příjmy SVS za rok 2016 činily 199 278 000,- Kč, z toho příjmy z rozpočtu EU na financování společných programů EU ČR dosáhly 58 196 000,- Kč.

Celkové běžné výdaje v roce 2016 činily 892 621 000,- Kč, z toho účelové a ostatní běžné výdaje organizace ve výši 195 905 000,- Kč.

Skutečný počet zaměstnanců SVS v roce 2016 dosáhl počtu 1 272.

Skutečný průměrný měsíční plat roku 2016 představuje částku ve výši 33 580,- Kč.

Státní veterinární správa uložila v roce 2016 pokuty v celkové výši 28 500 000 Kč.

Státní veterinární správa

